

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 7/08-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. apríla 2008 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka prerokoval sťažnosť Mgr. Ľ. H., B., zastúpeného advokátom JUDr. M. G., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 12 Ct 2/2003 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 12 Ct 2/2003 p o r u š i l základné právo Mgr. Ľ. H., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 12 Ct 2/2003 p r i k a z u j e konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

3. Mgr. Ľ. H. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 80 000 Sk (slovom osemdesiat'tisíc slovenských korún), ktorú je Okresný súd v Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Mgr. Ľ. H. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 7 492,24 Sk (slovom sedemtisícštyristodevät'desiatdva slovenských korún a dvadsaťštyri halierov), ktorú je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. M. G., B., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 7/08-17 zo 17. januára 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie s'ťažnosť Mgr. Ľ. H. (ďalej len „s'ťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 Ct 2/2003.

2. Porušenie základného práva na prerokovanie svojej veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vidí s'ťažovateľ v tom, že okresný súd neprerokoval jeho vec (sp. zn. 12 Ct 2/2003) bez zbytočných priet'ahov, ktoré on svojím správaním nespôsobil.

Zo s'ťažnosti vyplýva, že s'ťažovateľ je účastníkom konania na strane odporcu, ktoré bolo začaté na okresnom súde 3. januára 2003 vo veci určenia neplatnosti výpovede nájmu bytu. Predmetné súdne konanie je vedené pod sp. zn. 12 Ct 2/2003, a nie je doteraz právoplatne skončené. Uviedol, že vo veci boli vykonané viaceré úkony, avšak v konaní

dochádza k zbytočným a ničím neodôvodneným priet'ahom, a to prakticky už od jeho začiatku.

Okresný súd vyzval po 7 mesiacoch od podania návrhu 22. augusta 2003 navrhovateľov na zaplatenie súdneho poplatku. Nečinnosť okresného súdu trvala až do 31. mája 2005 nepretržite jeden rok a deväť mesiacov, keď vyzval odporcu, aby sa vyjadril k žalobnému návrhu. Okresný súd uznesením z 28. októbra 2005 prerušil konanie, proti ktorému sťažovateľ podal odvolanie, pričom okresný súd predložil vec Krajskému súdu v Bratislave na rozhodnutie o odvolaní až po trištvrte roku po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty. Odvolací súd napadnuté uznesenie zrušil 31. mája 2006 a vec vrátil na ďalšie konanie. Následne okresný súd uznesením z 25. septembra 2006 vyzval navrhovateľov na odstránenie nedostatkov žalobného návrhu. Uznesením z 5. januára 2007 okresný súd pripustil zmenu žalobného návrhu a od tej doby je opäť nečinný v konaní, i keď z hľadiska skutkového a právneho nejde o vec zložitú.

Urýchlenie konania sťažovateľ uplatnil sťažnosťou podanou predsedovi okresného súdu 2. marca 2005. V odpovedi poverená predsedníčka okresného súdu uviedla, že k priet'ahom v konaní došlo a priebeh ďalšieho konania bude sledovať. Napriek tomu je sťažovateľ toho názoru, že k priet'ahom dochádza naďalej, preto podal 12. februára 2007 opakovanú sťažnosť predsedovi okresného súdu na priet'ahy v konaní. Predsedníčka okresného súdu odpovedala na podanú sťažnosť po zákonom ustanovenej lehote 30 dní až 23. apríla 2007 a uviedla, aké úkony okresný súd vykonal a vykoná v konaní.

Sťažovateľ ďalej uviedol, že listom zo 7. mája 2007 okresný súd vyzval, aby pokračoval v konaní bez priet'ahov, avšak jeho žiadosť nebola úspešná.

Prvostupňový súd viackrát nekonal napriek tomu, že mu v tom nebránila žiadna zákonná prekážka, čím spôsobil zbytočný priet'ah.

3. Sťažovateľ žiada vydať tento nález:

„1. Základné právo Mgr. L. H. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I. vo veci sp. zn. 12 Ct 2/2003 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava I. prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 12 Ct 2/2003 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Mgr. L. H. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 200.000,- Sk (slovom dvestotísíc slovenských korún), ktoré je mu Okresný súd Bratislava I. povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I. je povinný uhradiť Mgr. L. H. trovy konania pred Ústavným súdom SR vo výške 6.296,- Sk (slovom šesťtisícdeväťdesiatšesť slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. M. G., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Svoju žiadosť o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľ odôvodnil tým, že:

„Nakoľko nečinnosťou (resp. nesprávnou činnosťou) Okresného súdu Bratislava I. mi bola spôsobená nemajetková ujma, týmto sa domáham aj primeraného finančného zadosťučinenia v rozsahu 200.000,- Sk (dvestotísíc slovenských korún). Mám totiž za to, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v tejto veci nie je pre mňa ako sťažovateľa dostatočným zadosťučinením.

Primeraného finančného zadosťučinenia sa domáham najmä s poukazom na dĺžku trvania konania, ktoré trvá už piaty rok, z ktorého podstatná časť (keď za celú dobu trvania konania súd okrem toho, že zabezpečil odstránenie väd návrhu na začatie konania - a aj to až po 3 a $\frac{3}{4}$ roku od začatia konania - neuskutočnil prakticky žiadny úkon smerujúci k rozhodnutiu veci samej) je spôsobená prietahmi v konaní, ale aj vzhľadom k tomu, že k náprave neviedli ani moje opakované sťažnosti na prietahy v konaní.

Rovnako odôvodňujem požadované primerané finančné zadosťučinenie aj tým, že samotné konanie a teda i rozhodnutie porušovateľa základného práva v ňom, sa bezprostredne dotýka môjho vlastníckeho práva, ktoré je jedným zo základných práv zaručených v čl. 20 Ústavy SR.“

4. Na základe žiadosti ústavného súdu zo 14. novembra 2007 sa k sťažnosti vyjadrila predsedníčka okresného súdu listom sp. zn. Spr. 2294/2007 z 28. novembra 2007. Vo svojom vyjadrení poukázala na chronologický prehľad úkonov okresného súdu v danej veci od podania žaloby až do 22. novembra 2007 a ďalej uviedla:

„S poukazom na jednotlivé úkony vykonané v predmetnom konaní od podania návrhu na začatie konania k dnešnému dňu musím konštatovať, že celé predmetné konanie je poznačené prietiahmi, ktoré boli spôsobené neprimerane vysokým počtom pridelených vecí v oddelení zákonnej sudkyne ako i pretrvávajúcim poddimenzovaným stavom sudcov a administratívnych pracovníkov na Okresnom súde Bratislava I. Sťažnosť sťažovateľov na prietahy v konaní je dôvodná.“

II.

1. Z obsahu sťažnosti a z pripojených písomností, z písomných vyjadrení účastníkov konania a zo spisu okresného súdu sp. zn. 12 Ct 2/2003 ústavný súd zistil takýto relevantný priebeh a stav predmetného konania:

Sťažovateľ je účastníkom súdneho konania v postavení odporcu v 2. rade vedenom okresným súdom sp. zn. 12 Ct 2/2003 vo veci určenia neplatnosti výpovede nájmu bytu, ktoré sa začalo podaním žaloby na okresnom súde 3. januára 2003 navrhovateľa: 1. Ľ. Z., 2. Ing. J. Z., obaja bytom B., proti odporcom: 1. RNDr. J. P., B., 2. Mgr. Ľ. H., B. K žalobnému návrhu navrhovateľa pripojili 198 strán príloh.

Okresný súd vykonal tieto procesné úkony:

Sudca dal 24. januára 2003 kancelárii pokyn, aby pripojila na nahliadnutie spis okresného súdu sp. zn. 7 C 68/02.

Sudca dal 13. februára 2003 kancelárii pokyn, aby mu predložila spis na posúdenie duplicity návrhu.

Sudca dal 3. marca 2003 kancelárii pokyn, aby pripojila na nahliadnutie spis okresného súdu sp. zn. 19 C 72/00.

Kancelária okresného súdu 21. mája 2003 oznámila sudcovi, že spis sp. zn. 19 C 72/00 nemôže byť pripojený, pretože sa nachádza na Krajskom súde v Bratislave.

Sudca dal 23. júla 2003 kancelárii pokyn, aby pripojila na nahliadnutie spis okresného súdu sp. zn. 19 C 72/00.

Odporcovia podaním na okresnom súde 6. augusta 2003 požiadali o doručenie žalobného návrhu, aby sa mohli vyjadriť k veci.

V úradnom zázname z 8. augusta 2003 je uvedené, že okresný súd po nahliadnutí do spisu sp. zn. 7 C 68/02 zistil, že ide o podobný návrh tých istých účastníkov konania a tej istej veci.

Sudca dal 8. augusta 2003 kancelárii pokyn, aby vyzvala žalobcov na zaplatenie súdneho poplatku a zaslala žalobný návrh odporcom na vyjadrenie s výzvou, aby predložili splnomocnenie svojho právneho zástupcu.

Kancelária vyzvala 22. augusta 2003 navrhovateľov na doplatenie súdneho poplatku a odporcov na predloženie splnomocnenia právneho zástupcu.

Súdny poplatok bol navrhovateľmi doplatený podaním 3. septembra 2003.

Odporcovia sa k žalobnému návrhu vyjadrili podaním 5. apríla 2004 a priložili splnomocnenie svojho právneho zástupcu.

Sudca dal 31. mája 2005 kancelárii pokyn, aby doručila žalobný návrh odporcovi v 1. rade, ďalej aby zisťovala stav dedičského konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. D 911/94, a ak je ukončené, aby pripojila právoplatné rozhodnutie. Ďalej aby pripojila na nahliadnutie spis okresného súdu sp. zn. 8 C 324/96, zistila stav konania pod sp. zn. 19 C 72/00 a zabezpečila spis sp. zn. 19 C 72/00, 7 C 78/02 na nahliadnutie.

Dňa 22. júna 2005 bol spísaný úradný záznam, v ktorom sa konštatuje, že spis sp. zn. 8 C 324/96 a spis sp. zn. 19 C 72/00 sa nachádzajú na Krajskom súde v Bratislave z dôvodu rozhodovania o odvolaní.

Odporca v 1. rade sa podaním 11. júla 2005 vyjadril k žalobnému návrhu.

Sudca dal 8. septembra 2005 kancelárii pokyn, aby požiadala Krajský súd v Bratislave o zaslanie fotokópie žalobného návrhu a rozsudku v konaniach okresného súdu sp. zn. 8 C 324/96 a sp. zn. 19 C 72/00 z dôvodu preskúmania, či nie sú dané podmienky na prerušenie konania. Ďalej aby zaslala navrhovateľom vyjadrenie odporcu v 1. rade a vzhľadom na jeho obsah aby sa k nemu vyjadrili a či trvajú na podanom návrhu a aby

navrhovatelia zaslali okresnému súdu v lehote 15 dní fotokópie žalobných návrhov a rozsudky vo veci sp. zn. 8 C 324/96 a sp. zn. 19 C 72/00. Bol tiež daný pokyn, aby bol vylúčený spis sp. zn. 7 C 68/02.

Kancelária okresného súdu požiadala 14. septembra 2005 Krajský súd v Bratislave o zaslanie fotokópie žalobného návrhu a rozsudku v konaniach okresného súdu sp. zn. 8 C 324/96 a sp. zn. 19 C 72/00.

Kancelária okresného súdu požiadala 14. septembra 2005 navrhovateľov, aby zaslali okresnému súdu v lehote 15 dní fotokópie žalobných návrhov a rozsudky vo veci sp. zn. 8 C 324/96 a sp. zn. 19 C 72/00.

Krajský súd v Bratislave 20. septembra 2005 doručil okresnému súdu fotokópie žalobných návrhov a rozsudky vo veci sp. zn. 8 C 324/96 a sp. zn. 19 C 72/00.

Navrhovatelia sa podaním 29. septembra 2005 vyjadrili k vyjadreniu odporcu v 1. rade a zaslali požadované fotokópie žalobných návrhov, podaní a rozhodnutí súdov v počte 43 listov.

Dňa 28. októbra 2005 bol na okresnom súde napísaný úradný záznam, v ktorom sa konštatuje, že spis sp. zn. 19 C 72/00 sa nachádza na Krajskom súde v Bratislave a je pripojený k spisu sp. zn. 8 C 324/96, ktorý je na odvolacom súde pri spise sp. zn. 4 Co 19/05, a konanie vedené pod sp. zn. 19 C 72/00 je prerušené.

Okresný súd vydal uznesenie 23. októbra 2005 sp. zn. 12 Ct 2/2003, ktorým prerušil konanie do právoplatného skončenia konania vedeného na tunajšom súde pod sp. zn. D 911/94 a sp. zn. 19 C 72/00.

Sudca dal 28. októbra 2005 kancelárii pokyn, aby doručila uznesenie o prerušení konania účastníkom konania.

Sťažovateľ podal proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 12 Ct 2/2003 z 23. októbra 2005 odvolanie.

Vyšší súdny úradník dal 30. novembra 2005 kancelárii pokyn, aby predložila spis sudcovi na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľa.

Sudca dal 2. februára 2006 kancelárii pokyn, aby spis spolu s odvolaním predložila na rozhodnutie Krajskému súdu v Bratislave.

Krajský súd v Bratislave prevzal 6. februára 2006 spis sp. zn. 12 Ct 2/2003 na rozhodnutie o odvolaní proti uzneseniu o prerušení konania.

Krajský súd v Bratislave vydal 14. februára 2006 pokyn, aby kancelária doručila navrhovateľom odvolanie odporcu a aby sa k nemu vyjadrili v lehote 10 dní.

Odporca v 2. rade (sťažovateľ) podaním 20. februára 2006 doplnil svoje odvolanie.

Navrhovatelia sa podaním 2. marca 2006 vyjadrili k odvolaniu odporcu.

Krajský súd v Bratislave 31. mája 2006 pod sp. zn. 5 Co 61/06 rozhodol o odvolaní tak, že napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil okresnému súdu na nové konanie.

Sudca okresného súdu dal 7. augusta 2006 kancelárii pokyn, aby doručila účastníkom uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6 Co 61/06.

Okresný súd vydal 25. septembra 2006 uznesenie č. k. 12 Ct 2/03-441, ktorým vyzval navrhovateľov, aby v lehote 15 dní od doručenia uznesenia písomne odstránili nedostatky žalobného návrhu o začatí konania a aby toto rozhodnutie bolo zaslané navrhovateľovi v 1. a v 2. rade.

Navrhovatelia sa podaním 13. októbra 2006 vyjadrili k uzneseniu okresného súdu č. k. 12 Ct 2/03-441.

Okresný súd vydal 24. novembra 2006 uznesenie č. k. 12 Ct 2/03-453, ktorým vyzval navrhovateľov, aby v lehote 15 dní od doručenia uznesenia písomne odstránili nedostatky podania z 13. októbra 2006.

Okresný súd vydal 24. novembra 2006 uznesenie č. k. 12 Ct 2/03-454, ktorým v časti o určenie, že odporcovia neboli aktívne legitimovaní na vypovedanie nájmu bytu, o určenie, že dôvod výpovede nájmu bytu zo strany odporcu nie je naplnený, a určenie, že tvrdenie odporcov o dlhu na nájomnom nie je pravdivé zastavil, a rozhodol o vrátení súdneho poplatku.

Vyšší súdny úradník dal 24. novembra 2006 kancelárii pokyn, aby jednotlivé strany spisu boli očíslované, aby spis predložili sudcovi a aby podpísal uznesenie o zastavení konania a ďalšie administratívne pokyny.

Navrhovatelia podaním 20. decembra 2006 upresnili žalobný petit.

Okresný súd vydal 5. januára 2007 uznesenie č. k. 12 Ct 2/03-457, ktorým pripustil zmenu žalobného návrhu.

Sudca dal 5. januára 2007 kancelárii pokyn, aby doručila účastníkom konania uznesenie o zastavení konania, uznesenie o zmene žalobného petitu, aby zistila stav

dedičského konania vedeného pod sp. zn. D 911/94 a aby zisťovala stav súdneho konania vedeného pod sp. zn. 19 C 72/00.

Dňa 22. novembra 2007 bol na okresnom súde napísaný úradný záznam, v ktorom sa konštatuje, že v dedičskej veci sp. zn. D 911/94 bolo už rozhodnuté.

Okresný súd 22. novembra 2007 požiadal o zaslanie konečného rozhodnutia s vyznačením doložky právoplatnosti sp. zn. D 911/94.

Odporca v 2. rade predložil 7. mája 2007 okresnému súdu rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 172/2006.

V spise sa nachádza (č. l. 468) vyjadrenie zákonnej sudkyne k priesťahom v konaní, v ktorom poukazuje, že v čase od 1. októbra 2006 do 31. marca 2007 na základe uznesenia Súdnej rady Slovenskej republiky č. 1118 bola dočasne pridelená na výkon funkcie na súd vyššieho stupňa. Ďalej uviedla, že je zákonným sudcom v oddelení 12 C, ktoré má k 21. novembru 2007 pridelených 509 vecí, čo je neprimeraný počet, ktoré zjavne nemôže vybavovať plynulo bez zbytočných priesťahov. Na tento stav upozorňovala vedenie súdu v zmysle § 30 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z. o súdoch a prísediaciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov naposledy 20. apríla 2007, avšak bezvýsledne. Práve naopak, od 1. novembra 2007 jej bolo pridelených ďalších 20 vecí z iného oddelenia na rozhodnutie.

2. Na základe žiadosti ústavného súdu z 31. januára 2008 sa vyjadrila k veci predsedníčka okresného súdu (sp. zn. Spr. 2294/2007 z 11. februára 2008). Vo svojom vyjadrení uviedla, že zotrváva na svojom vyjadrení z 28. novembra 2007, a keďže zákonná sudkyňa subjektívnym konaním nezavinila vznik priesťahov v konaní, požiadala, aby ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia prihliadol na okolnosti, za ktorých došlo k priesťahom, a nepriznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v plnej výške.

3. Sťažovateľ podaním doručeným ústavnému súdu 13. marca 2008 prostredníctvom svojho právneho zástupcu zaujal stanovisko k vyjadreniu predsedníčky okresného súdu, v ktorom uviedol:

„Nemôžem však v súhlasiť s dôvodmi, ktoré porušovateľ základného práva uvádza ako dôvody, pre ktoré malo v konaní vedenom pod sp. zn. 12Ct 2/03 dôjsť k zbytočným prieťahom.

Tieto totiž neboli spôsobené iba nečinnosťou porušovateľa základného práva (ktorá za určitých okolností mohla byť spôsobená aj objektívnymi dôvodmi - vysokým počtom pridelených vecí oddeleniu zákonnej sudkyne a poddimenzovaným stavom sudcov a administratívnych zamestnancov porušovateľa základného práva), ale i jeho nesprávnou činnosťou v tomto konaní, ktorú som podrobne opísal vo svojej sťažnosti (táto nesprávna činnosť spočívala najmä v tom, že porušovateľ základného práva v konaní vo veci sp. zn. 12 Ct 2/03 konal a rozhodol o jeho prerušení za stavu, keď návrh na začatie konania bol nezrozumiteľný a nevykonateľný, aj v dôsledku čoho potom porušovateľ základného práva vyzval navrhovateľov na odstránenie väd návrhu na začatie konania prakticky až po tri a trištvrte roku od začiatku konania).

Musím pritom poukázať i na skutočnosť, že prípadná zaťaženosť, nedostatočné personálne obsadenie alebo technické vybavenie všeobecných súdov v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu nemôžu žiadnym spôsobom ospravedlniť porušovanie práva účastníkov konania na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného čl. 48 ods. 2 Ústavy SR. Tieto skutočnosti pritom nemôžu mať ani žiadny vplyv na rozhodovanie o finančnom zadošťačení za spôsobenú nemajetkovú ujmu a o jeho výške.“

4. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva podľa označených článkov ústavy. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci (napr. I. ÚS 157/02, I. ÚS 66/03).

III.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 Ct 2/2003 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98). Pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd viackrát vyslovil, že „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (II. ÚS 61/98). Podľa názoru ústavného súdu k stavu právnej istoty účastníka konania dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu vo veci alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (II. ÚS 219/04).

1. Judikatúra ESLP a ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníkov a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom posúdenia je občianskoprávne konanie (rozhodovanie o návrhu na určenie neplatnosti výpovede z nájmu bytu), ktoré sa začalo 3. januára 2003, teda pred viac ako 5 rokmi, a neuskutočnilo sa v ňom ani jedno pojednávanie okresným súdom a k dnešnému dňu nie je právoplatne skončené.

1.1 Vychádzajúc z obsahu súdneho spisu sp. zn. 12 Ct 2/2003 a postupu okresného súdu v predmetnom konaní ústavný súd konštatuje, že právna náročnosť nebola príčinou doterajšej dĺžky konania. Do istej miery podľa názoru ústavného súdu treba zohľadniť faktickú náročnosť spočívajúcu v tom, že prebiehali iné súdne a dedičské konania, ktoré mali súvis s prerokovávanou vecou (i keď okresný súd disponoval dostatočným procesnoprávnym inštrumentáriom na účelnejšie správanie, ktoré ale efektívnym spôsobom nevyužil, pozn.).

1.2 V správaní sťažovateľa nezistil ústavný súd také závažné skutočnosti, ktoré by opodstatňovali konštatovanie o ich zásadnom vplyve na vznik zbytočných priesťahov. Naopak sťažovateľ opakovane žiadal okresný súd, aby konal vo veci.

1.3 Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej občianskoprávnej veci, pričom zbytočné priesťahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu.

Vychádzajúc z predloženej sťažnosti a k nej pripojených dokumentov, ako aj zo stanovísk účastníkov konania a na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd konštatoval zbytočné priesťahy v období od 5. apríla 2004 (okresnému súdu doručené vyjadrenie odporcov vo veci) do 31. mája 2005 (sudca dal pokyn na doručenie žalobného návrhu odporcovi v 1. rade, t. j. vyše 13 mesiacov), keď bol okresný súd nečinný, resp. nevykonával úkony smerujúce k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádza.

Ďalej k zbytočným priesťahom na okresnom súde došlo v čase od 23. októbra 2005 (uznesením prerušil konanie, voči ktorému sťažovateľ dal odvolanie) do 2. februára 2006

(predloženie spisu krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní), od 5. januára 2007 (pokyn na zaslanie uznesenia o zmene žalobného petitu) do 22. novembra 2007 (úradný záznam o zistení, že dedičské konanie je právoplatne skončené).

Celková doba priet'ahov v konaní zavinená okresným súdom trvala 2 roky a 2 mesiace. Nečinnosť okresného súdu je zrejmá aj z toho, že za viac ako 5 rokov okresný súd nenariadil vo veci ani jedno pojednávanie. Na základe tejto skutočnosti v okolnostiach danej veci mohol ústavný súd konštatovať priet'ahy v prebiehajúcim konaní pred okresným súdom.

Čo sa týka obrany okresného súdu uvedenej vo vyjadrení k sťažnosti, že priet'ahy boli spôsobené tiež neprimerane vysokým počtom pridelených vecí v oddelení zákonnej sudkyne, ako i pretrvávajúcim poddimenzovaným stavom sudcov a administratívnych pracovníkov na okresnom súde, ústavný súd už vo svojej predchádzajúcej judikatúre uviedol, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v súdnom konaní (napr. I. ÚS 127/04, IV. ÚS 43/06).

2. Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

3. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie (čl. 127 ods. 3 ústavy, § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 200 000 Sk z dôvodov uvedených v I. časti odôvodnenia nálezu v bode 3.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa (pozri body 1.1 až 1.3 tejto časti odôvodnenia) považuje za primerané v sume 80 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný vyplatiť ho sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

4. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Úspešnému sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom. Advokát žiadal priznať trovy právneho zastúpenia vo výške 7 492,24 Sk. Táto suma nepresahuje sumu, aká mu prináleží podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Keďže ústavný súd je viazaný návrhom úspešného účastníka, priznal mu trovy právneho zastúpenia v uplatnenej výške 7 492,24 Sk.

Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

5. V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. apríla 2008